

ՀԱՋԱՐԱՄՅԱԿԻ ՄԱՐՏԱՀՐԱՎԵՐ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԾՐԱԳԻՐ
ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ԾԱՆԱԴԱՐՅՆԵՐԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԵՆԹԱԾՐԱԳԻՐ

ԲՆԱԴԱՐՊԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ
Մ5-ԱՄԱՍԻԱ-ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆ-ՋԱՆՖԻԴԱ-ՓՇԱՏԱԿԱՆ
ԾԱՆԱԴԱՐՅԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Հատված ԿՄ 0+000 - ԿՄ 14+450

ԵՐԵՎԱՆ 2007

Բովանդակություն

1. Համառոտ ամփոփոգիր.....	2
2. Ներածություն.....	3
3. Ծրագրի նկարագրությունը.....	4
3.1 Առկա ճանապարհի նկարագիրը.....	4
3.2 Առաջարկված վերականգնման աշխատանքների նկարագրությունը.....	5
4. Առկա պայմանների նկարագրությունը.....	6
5. Բնապահպանական և սոցիալական ազդեցություններ.....	8
6. Ազդեցությունները մեղմացնող միջոցառումներ.....	10
7. Բնապահպանական կառավարում.....	11
7.1 Ինստիտուցիոնալ պարտավորություններ.....	11
7.2 Հաշվետվության ներկայացման ձևը և ժամանակացույցը.....	13
7.3 Բյուջեն.....	13
8. Բնապահպանական հողվածների ներառումը շինարարական աշխատանքների պայմանագրերում.....	13
Հավելված Ա. Մեղմացնող միջոցառումներ.....	15
Հավելված Բ. Սոնիտորինգի պլան.....	20
Հավելված Գ. Գնահատման 1 և 2 ձևերը ամբողջ հատվածի համար.....	23
Հավելված Դ. Շինարարական աշխատանքների պայմանագրերում ընդգրկված բնապահպանական օրինակելի հողվածներ	25
Հավելված Ե. Պատահարի վերաբերյալ հաշվետվության ձև.....	26
Հավելված Զ. Ժամանակացույցի և հաշվետվության ներկայացման ձև.....	27

1. Համառոտ ամփոփող

Սույն հաշվետվությունը մշակվել է Մ5-Ամասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիդա-Փշատավան ճանապարհի կմ 0+000 – կմ 14+450 հատվածի վերականգնման նպատակով, որը նախագծվել է «ՀՄՀ-Հայաստան» ՊՈԱԿ-ի Գյուղական ճանապարհների վերականգնման ծրագրի (ԳՃՎԾ) շրջանակներում: Նախատեսված աշխատանքները հիմնականում ներառում են ճանապարհի պատվածքի վերականգնում, ինչպես նաև կանուղջների, ցամաքուղիների ու մայրերի վերանորոգում:

Շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցություն կարող է առաջանալ ինչպես վերականգնման աշխատանքների իրականացման, այնպես էլ հետագայում ճանապարհի շահագործման ու պահպանման ժամանակ: Իրականացման փուլում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունները հիմնականում առաջանում են բուսական ծածկի հեռացման, հողի փորման, քարհանքերից նյութերի արդյունահանման, շինարարական աղբի և մնացորդների հեռացման, որոշ փոքր հատվածներում հին ասֆալտի հեռացման հետևանքով: Աշխատանքների իրականացման ընթացքում գոյություն ունի նաև ջրի աղտոտման վտանգ: Շահագործման ժամանակ շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցությունն այնքան էլ ակնհայտ չէ, սակայն երթևեկելու արագության բարձրացումը կարող է բերել ճանապարհային պատահարների քանակի ավելացման և վտանգի ենթարկել ճանապարհը հատող հետիոտներին կամ կենդանիներին: Շրջակա միջավայրի վրա դրական ազդեցություններից են օրինակ փոշու և աղմուկի նվազումը:

Ճանապարհի վերականգնման սոցիալ-տնտեսական ազդեցությունը հիմնականում դրական է՝ դեպի շուկաներ, աշխատավայրեր, հասարակական ենթակառուցվածքներ հասանելիության լավացման և արագացման, ինչպես նաև վերանորոգված ճանապարհի երկայնքով գտնվող սեփականության արժեքի հնարավոր բարձրացման հետ կապված: Բացի այդ, այս ճանապարհահատվածների վերականգնման ժամանակ հողի առգրավում տեղի չի ունենալու:

Վերականգնման և շահագործման տարբեր փուլերում բացասական ազդեցության մեղմացման համար պահանջվող միջոցառումները նկարագրված են ստորև.

- **Նախագծման փուլ**

Մ5-Ամասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիդա-Փշատավան ճանապարհի նախագծերը մշակվել են ՍՎԵՔՈ Ինթերնեշնլ կազմակերպության և Ճաննախագիծ ինստիտուտի կողմից և ավարտին են հասցվել 2007 թվականին: Նախագծային փաստաթղթերը ներառում էին որոշ հողվածներ, որոնք անդրադառնում են կլիմայական և ջրաբանական պայմաններին, ռելիեֆի, հողի և բուսականության տեսակների նկարագրությանը, ինչպես նաև Բնապահպանության նախարարությունից անհրաժեշտ թույլտվությունների ստացման պահանջներին: Նախագծման հորիդոտում պարտավոր է հետևել բնապահպանական և սոցիալական ոլորտի ՀՀ օրենքներին, ինչպես նաև ՀՄԿ-ի ու ՀԲ-ի համապատասխան ուղեցույցներին և քաղաքականություններին, ինչպես որ սահմանված է Համաձայնագրում: Նախագծման հորիդոտում պարտավոր է նաև բացահայտել հանքավայրերի և աղբաթափման վայրերը և ձեռք բերել բոլոր անհրաժեշտ թույլտվությունները համապատասխան պետական մարմիններից նախքան շինարարական աշխատանքների համար մրցույթ անցկացնելը:

ՀՄՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ5-Ամասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիդա-Փշատավան ճանապարհի վերականգնում

- **Շինարարական փուլ**

Ընդհանուր առմամբ, Շինարար Կապալառուց պետք է հետևի ԲԿՊ-ում նկարագրված միջոցառումներին, ինչպես օրինակ՝ «Շինարարական տեղամասից առաջացող փոշին և աղմուկը պետք է հասցվի նվազագույնի, հատկապես բնակելի վայրերի մոտ»: Շինարար Կապալառուց պետք է ուսումնասիրի Նախագծման Խորհրդատուի կողմից սահմանված տեղամասերը և համապատասխան պետական ու տեղական մարմինների հետ համաձայնեցնի առավել հարմար հանքավայրերի և աղբաթափման վայրերի ընտրությունը և օգտագործումը:

- **Շահագործման փուլ**

Ցամաքեցումը ապահովելու նպատակով ջրահեռացման համակարգը պետք է պարբերաբար վերանորոգվի՝ հեղեղումներից, ջրից ու սառցակալումից ճանապարհի ծածկի քայքայումը կանխելու նպատակով:

Բնապահպանական կառավարման պլանով (ԲԿՊ) պահանջվող միջոցառումների ցանկը, որն անդրադառնում է և շինարարական և շահագործման փուլերին ներկայացված է որպես Յավելված Ա:

2. Ներածություն

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների կառավարությունը, Հազարամյակի Մարտահարավեր Կորպորացիայի (ՀՄԿ) միջոցով, Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը (ՀՀԿ) տրամադրել է 236 միլիոն ԱՄՆ դոլարի չափով դրամաշնորհ՝ հնգամյա ծրագրի իրականացմանը աջակցելու նպատակով: Դրամաշնորհի գումարների մի մասը (67.1 միլիոն ԱՄՆ դոլարի չափով) նախատեսված է կիրառել մոտ 943 կմ երկարությամբ գյուղական ճանապարհների ցանցի՝ ներառյալ 19 կամուրջների, վերականգնման և վերանորոգման ֆինանսավորման համար: Այդ ճանապարհներից 321 կմ-ը ունեն հանրապետական նշանակություն, իսկ 622 կմ-ը՝ տեղական: Նշված 943 կմ գյուղական ճանապարհների ցանցն ընդգրկում է Հայաստանի «Կենսականորեն կարևոր ճանապարհների ցանց»-ի (ԿԿՑ) մեկ երրորդից ավելին: Ծրագրի իրականացման արդյունքում կապահովվի յուրաքանչյուր գյուղական համայնքի կապը հիմնական ճանապարհային ցանցի հետ, այսինքն՝ շուկաների, հասարակական և սոցիալական ծառայությունների ու ենթակառուցվածքների հասանելիությունը:

Գյուղական ճանապարհների վերականգնման ծրագրով նախատեսված բոլոր աշխատանքները իրականացվելու են առկա ծրագրի վրա և ներառելու են ճանապարհային ծածկի վերականգնումը, կամուրջների ու ջրահեռացման կառուցվածքների բարելավումը և անվտանգության ապահովման միջոցառումները, որի արդյունքում ճանապարհները կդառնան կայուն և անվտանգ, և նրանց շահագործման ժամկետը կկազմի նվազագույնը 20 տարի:

ԿԿՑ-ի մեջ ներառված որոշ ճանապարհներ վերջերս վերականգնվել են ՀՀ բյուջեի հատկացումների և Լինսի հիմնադրամի միջոցների հաշվին: Բացի դրանից, մի քանի այլ հատվածների համար իրականացվել են նախագծային աշխատանքներ Լինսի հիմնադրամի

ՀՄՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ5-Ամասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիդա-Փշատավան ճանապարհի վերականգնում

Ֆինանսավորմամբ իրականացված ծրագրի շրջանակներում, սակայն հետագայում ֆինանսավորման բացակայության պատճառով նախագծված ճանապարհահատվածները չվերականգնվեցին:

3. Ծրագրի նկարագրությունը

3.1 Առկա ճանապարհի նկարագիրը

Առաջարկված ծրագիրը ներառում է Մ5-Ամասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիդա-Փշատավան ճանապարհի 14.45 կմ ընդհանուր երկարությամբ հատվածը՝ Արմավիրի մարզի Արմավիրի տարածաշրջանում:

Մ5-Ամասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիդա-Փշատավան ճանապարհի վերականգնման ենթակա հատվածները, ինչպես նաև այդ ճանապարհի մեջ մտնող համայնքների քարտեզը կցված է ստորև.

ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶ ARMAVIR MARZ

Մ5-ից Ամասիա տանող հատվածն անցնում է գյուղատնտեսական հողերով և ունի լավ ծրագիծ: Ամասիա գյուղը սկսվում է 2.2 կմ-ից: Ամասիա գյուղի մեջ մայթերի կարիք կա: Ամասիայից հետո ճանապարհը նորից անցնում է գյուղատնտեսական հողերով: ճանապարհն ունի լավ ծրագիծ և գտնվում է բավական լավ վիճակում:

ճանապարհի լայնությունը տատանվում է 6 մ-ից մինչև 8 կամ 9 մ: Բոլոր գյուղերում էլ մայթերի կարիք կա:

ՀԱՂ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ5-Ամասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիդա-Փշատավան ճանապարհի վերականգնում

Միջին օրեկան երթևեկության ինտենսիվությունը կազմում է մոտավորապես 340 մ/օր:

ճանապարհի ծածկը վատ վիճակում է գտնվում: Կողմակները և թեքությունները որոշ մասերում քայքայված են: Կողային առուները լցված են հողով, տեղ-տեղ անձրևաջրերը և ձյան հալոցքաջրերը դուրս են հոսում դեպի կողմակները և ծածկ: Որոշ հատվածներում կողմակները ցածր են և ամրացված չեն կամ լայնական կտրվածքի թեքությունները չեն համապատասխանում պահանջվող չափանիշներին: Գյուղերի մեջ մայթերը շատ վատ վիճակում են կամ էլ բոլորովին չկան:

Երթևեկության կարգավորման և անվտանգության տարրերը նույնպես շատ վատ վիճակում են: Շատ ճանապարհային նշաններ բացակայում են, ճանապարհի նշագծում չկա:

ճանապարհի վրա կան բազմաթիվ երկայնակի, լայնակի և ցանցային (կոկորդիլոսային) տիպի ճաքեր, փոսեր և քանդված եզրեր: ճանապարհի անհարթության գործակիցը միջինում 9.8 է, որը մատնանշում է վատ մակերևույթի վրա:

ճանապարհի հիմքը լավ վիճակում է, քանի որ շատ քիչ փոսեր են հայտնաբերվել:

3.2 Առաջարկված վերականգնման աշխատանքների նկարագրությունը

Նախագծային աշխատանքները կատարվել են ՍՎԵՔՈ Ինթերնեշնլ կազմակերպության և «Ճաննախագիծ» ՍՊԸ-ի կողմից՝ նախագծման գործող նորմերին և տիպային նախագծերին համապատասխան: Վերականգնման արդյունքում ճանապարհի ծրագիծը չի փոխվելու: Նախագծում կիրառված հիմնական տեխնիկական չափանիշները հետևյալն են՝

- Զոդային պաստառի լայնությունը 11.8 – 15.0 մ
- Երթևեկելի մասի լայնությունը 6.0 մ, կողմակներից՝ 0.0-1.5 մ յուր. կողմում 0.00 – 2.20 կմ-ում
- Երթևեկելի մասի լայնությունը 6.0 – 10 մ գյուղի մեջ 2.20 – 4.10 կմ-ում
- Երթևեկելի մասի լայնությունը 6.0 մ, կողմակներից՝ 0.0-1.5 մ յուր. կողմում 4.10 – 4.80 կմ-ում
- Երթևեկելի մասի լայնությունը 6.0 – 14 մ գյուղի մեջ 4.80 – 7.20 կմ-ում
- Երթևեկելի մասի լայնությունը 6.0 – 6.2 մ 7.20 – 10.00 կմ-ում
- Երթևեկելի մասի լայնությունը 6.0 – 8.0 մ գյուղի մեջ 10.00 – 11.50 կմ-ում
- Երթևեկելի մասի լայնությունը 6.0 մ 11.50 – 12.90 կմ-ում
- Երթևեկելի մասի լայնությունը 6.0 մ գյուղի մեջ 12.90 – 14.45 կմ-ում
- Կողմակների լայնությունը 0.0-1.5 մ
- Գյուղերի մեջ մայթեր կան

Առաջադրանքի շրջանակներում նախատեսվող շինարարական աշխատանքները ներառում են գործունեության հետևյալ տեսակները.

- Զոդային պաստառի վերականգնում (մաքրում, լիցք, հատում և այլն);
- Ջրահեռացման համակարգի վերականգնում (ջրահեռացման համակարգի վերականգնում կամ վերանորոգում, կողային առուների մաքրում);
- ճանապարհային պատվածքի վերականգնում (փոսային նորոգում, հարթեցնող շերտի փռում, մեկ շերտ ասֆալտբետոնով պատում);
- Կողմակների լցում և հարթեցում;
- Արհեստական կառույցների վերականգնում;

ՀԱՂ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ5-Սմասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիդա-Փշատավան ճանապարհի վերականգնում

- Ճանապարհային անվտանգության բարելավման միջոցառումներ;
- Մայթերի բարեկարգում:

Սույն ճանապարհահատվածի համար հաշվարկված տնտեսական վերադարձելիության տոկոսը 16.2% է: Այս ճանապարհահատվածի վերականգնման համար հաշվարկված անհրաժեշտ տևողությունը մոտ 12 ամիս է՝ 2008 և 2009 թվականների շինարարական երկու սեզոնների ընթացքում:

Ազդեցությունների մեղմացման համար իրականացվող միջոցառումների ծախսերը ներառված են Հավելված Ա-ում ներկայացված աղյուսակում: Մեղմացման միջոցառումների իրականացման համար Շինարար Կապալառուի կողմից առաջարկվող արժեքը պետք է ներառվի մրցույթին ներկայացվելիք հայտում և պետք է կազմի ընդհանուր պայմանագրային արժեքի 1.5%-ից ոչ պակաս:

4. Առկա պայմանների նկարագրությունը

Կլիմա

Դիտարկվող ճանապարհահատվածը պատկանում է առաջին կլիմայական գոտուն և գտնվում է 870-900 մ բարձրության վրա: Նշված տարածքում ամռանը շոգ է և չոր, իսկ ձմռանը՝ ցուրտ և անհողմ: Օդի միջին տարեկան ջերմաստիճանը 11.4⁰C է: Միջին ջերմաստիճանը ամենացուրտ ամսին - 4.7⁰ C է: Ամենատաք ամսին միջին ջերմաստիճանը 25.6⁰ C է (օգոստոսին): 0⁰-ով ջերմաստիճանի անցումը կատարվում է փետրվարին և դեկտեմբերին: Բացարձակ առավելագույն ջերմաստիճանն ամռանը հասնում է 41⁰ C-ի, իսկ նվազագույն ջերմաստիճանը ձմռանը՝ - 31⁰ C-ի: Քամու տարեկան գերակշռող ուղղություններն են՝ արևմտյան ամռանը, հյուսիս-արևելյան ձմռանը: Քամու տարեկան միջին արագությունը 1.1 մ/վրկ է:

Տարածաշրջանը պատկանում է չոր գոտուն՝ ըստ մթնոլորտային տեղումների քանակի: Տարեկան տեղումները կազմում են 251 մմ: Ջրի առավելագույն պարունակությունը ձյան մեջ 92 մմ է: Ձյան ծածկույթը ձևավորվում է դեկտեմբերին, իսկ հալոցքը սկսվում է փետրվարին: Ձյան ծածկույթով օրերի քանակը 37 է:

Ձյան ծածկույթի հաշվարկային բարձրությունը 5% ապահովվածությամբ կազմում է 36 սմ: Ձնաբքոտ օրերի քանակը 0 է: Բնահողերի առավելագույն սառեցման խորությունը 70 սմ է:

Ռելիեֆը և գեոմորֆոլոգիան

Նախագծված ճանապարհահատվածը սկսվում է Արմավիր քաղաքի վերջից և վերջանում է Խանջյան գյուղում (Արմավիրի շրջան):

Ռելիեֆի ձևերը ներկայացված են Արաքս գետի հնահունով և թաղված դարավանդներով, որոնք մակերևույթի վրա չեն արտահայտվում:

ՀԱՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ5-Ամասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիդա-Փշատավան ճանապարհի վերականգնում

Ռելիեֆի ծագումնային տիպը կուտակումային է, ներկայացված ստորին չորրորդական (Q₁) ժամանակաշրջանի լճա-ալյուվիալ նստվածքներով: Մակերևութային ջրերի արտահոսքը ապահովվում է երկաթբետոնե ջրատար խողովակներով և ուղղված է դեպի Արաքս գետը:

Ինժեներակրթարանական և ջրաներկրաբանական պայմաններ

Տեղանքի երկրաբանական կառուցվածքում մասնակցում են նստվածքային կոմպլեքսի ավազակավային ապարներ՝ գլաքարեր, կոպիճ, ավազակավ, կավավազներ:

Տարածված են չորրորդական լճա-գետային նստվածքների չստորաբաժանված կոմպլեքսի ջրեր՝ ճնշումային ջրաբեր հորիզոններով:

Սեյսմոակտիվություն

Համաձայն Հայաստանի Հանրապետության սեյսմիկ քարտեզի՝ դիտարկվող ճանապարհահատվածը պատկանում է III սեյսմիկ գոտուն՝ ըստ սեյսմիկության IX և ավելի բարձր բալային համակարգի:

Ջրաբանություն

Դիտարկվող ճանապարհի ամբողջ տարածքն ընկած է Ախուրյան և Հրազդան գետերի լանդշաֆտա-ջրաբանական գոտում: Ջրի միջին հոսքը յուրաքանչյուր 1 կմ²-ում 5 լ/վրկ. է: Տեղամասում սելավներ չեն լինում:

Կենսաբազմազանություն

Այս ճանապարհահատվածի երկայքով անտառներ կան ծառեր չկան: Բուսականությունը անապատային և կիսաանապատային է՝ ներկայացված հազարտերուկային անապատով: Վերականգնման ենթակա հատվածում պահպանվող տարածքներ չկան:

Բնահող և հողօգտագործում

Հողերը անապատային են, ներկայացված հնուց ոռոգվող ալյուվիալ մարգագետնային հողերով:

Ճանապարհահատվածի երկայքով տեղակայված հողերը հիմնականում օգտագործվում են գյուղատնտեսական նպատակներով:

Այս հատվածում, ճանապարհի լայնացման կամ այլ նպատակներով, հողի առգրավման անհրաժեշտությունը չկա:

Լիցքի համար օգտագործվող կոպճաավազը պետք է տեղափոխել 5 կմ հեռավորությունից: Ավելցուկային ավազը պետք է տեղափոխվի լցակույտ՝ առնվազն 5 կմ հեռավորության վրա: Հանքավայրերի շահագործման և լցակույտերի տեղամասերի օգտագործման համար Կապալառուն նախքան շինարարության սկիզբը պետք է ստանա համաձայնություններ/թույլտվություններ տեղական մարմիններից և Բնապահպանության նախարարության համապատասխան բաժիններից:

ՀԱՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ5-Սմասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիդա-Փշատավան ճանապարհի վերականգնում

Տարեկան միջին օրեկան երթևեկություն (SUՕԵ)

Հիմնվելով 2006թ. նոյեմբեր-դեկտեմբեր ամիսներին կատարված երթևեկության հաշվարկների, ինչպես նաև ՀՆԱ-ի առկա և կանխատեսված աճի տվյալների վրա, հաշվարկվել է ճանապարհի վրա երթևեկության ինտենսիվությունը ապագայում:

Հաշվարկված SUՕԵ-ը 2026թ. համար մոտավորապես 1350 մեք./օր է:

(Աղբյուրը՝ «Ճանապարհային երթևեկության ուսումնասիրության վերանայված հաշվետվություն», 6 փետրվարի 2007թ., ՍՎԵՔՈ Ինթերնեշնլ):

5. Բնապահպանական և սոցիալական ազդեցություններ

Այս ծրագրով նոր ճանապարհի կառուցման աշխատանքների իրականացում չի նախատեսվում: Կիրականացվեն միայն ճանապարհի գոյություն ունեցող պատվածքի վերականգնման աշխատանքներ: Այս ծրագիրը բնապահպանական և/կամ սոցիալական զգալի բացասական ազդեցություն չի ունենա շրջակա միջավայրի վրա՝ ելնելով իրականացվող աշխատանքների վերականգնողական բնույթից: Գնահատականներն ուսումնասիրվել են և նրանց համար կազմված գնահատման ստուգաթերթիկները (Ձև 1 և 2) ներկայացված են Հավելված Գ-ում:

Հնարավոր բացասական ազդեցությունները ամբողջովին կապված են շինարարական աշխատանքների հետ, հետևաբար սահմանափակ են և կարճաժամկետ: ԲԿՊ-ի և նրանում ներկայացված մեղմացնող համապատասխան միջոցառումների ժամանակին և պատշաճ իրականացման արդյունքում բոլոր հնարավոր բացասական ազդեցությունները կարող են կանխարգելվել և հասցվել նվազագույնի: Հիմնվելով նախնական գնահատումների վրա, այդ ազդեցությունները հիմնականում հետևյալն են.

- **Հանված հողի և շինարարական աղբի հեռացում.** Շինարարական աշխատանքների ժամանակ ծածկի քանդման արդյունքում կառաջանա շինարարական աղբ:
- **Լանդշաֆտի դեգրադացիա և հողի էրոզիա.** Հողի էրոզիա կարող է առաջանալ ճանապարհի երկայնքով և հողի արդյունահանման տեղամասերի մոտ գտնվող առուների և թեքվածքների վերականգնման ժամանակ բույսերի և հողի մակերևութային շերտի հեռացման արդյունքում: Այս ճանապարհահատվածը հատում է մի փոքր ջրային հոսք և մի քանի փոքր առուներ և ոռոգման ջրանցքներ: Ջրատար խողովակների բետոնի վերանորոգման կարիք չկա: Գնահատարի վերականգնումը ջրի որակի վրա չի ազդի, քանի որ ջրի մեջ ոչ մի նոր հիմքի կառուցում վերականգնման աշխատանքներով նախատեսված չէ: Ազդեցությունը բուսական ծածկույթի վրա կլինի կարճաժամկետ, տեղայնացված և ամբողջովին կապված կլինի վերականգնման աշխատանքների հետ:
- **Աղտոտումը շինարարական հրապարակների և տեղամասերի արտահոսքներից.** ստորգետնյա ու մակերևութային ջրերի, հողի աղտոտումը վառելիքի և յուղի արտահոսքից հնարավոր է լինի ժամանակավոր և ոչ նշանակալի:

- **Շինարարության ժամանակ առաջացող աղմուկը, ցնցումները և օդի ժամանակավոր աղտոտումը** (փոշին) կապված են շինարարական նյութերի տեղափոխման և բեռնատար մեքենաների երթևեկության հետ: Այս ազդեցությունները կարող են առաջանալ նաև շինարարական և վերականգնման աշխատանքների իրականացման ժամանակ, սակայն դրանք կլինեն միայն կարճաժամկետ և կանհանգստացնեն տարբեր տեղանքների բնակիչներին տարբեր ժամանակահատվածների ընթացքում: Այդ ազդեցությունները ներառում են շինարարական աշխատանքներից առաջացող փոշին, փոստրակների փորման ժամանակ առաջացող աղմուկը, ծանր մեխանիզմների աշխատանքից առաջացող ցնցումները, որոշ հատվածներում երթևեկության ավելացումը և այլն:
- **Օդի աղտոտում սարքավորումների ոչ ճիշտ շահագործման հետևանքով.** ճանապարհների շինարարական աշխատանքներից առաջացող փոշին և բիտումային ծուխը բացասական ազդեցություն կունենան շրջակա օդի որակի վրա, հետևաբար անհրաժեշտ է ձեռնարկել արդյունավետ միջոցառումներ, որոնք կնվազեցնեն բացասական ազդեցությունը, հատկապես բնակավայրերում: Այնուամենայնիվ, աղտոտումը զգալի չի կարող լինել, քանի դեռ պատշաճ կերպով են կիրառվում շինարարության/սարքավորումների շահագործման տեխնիկական կանոնները:
- **Երթևեկության խափանումներ շինարարական աշխատանքների ժամանակ.** Այս ազդեցությունը կարող է առաջանալ վերականգնման աշխատանքների ժամանակ, սակայն այն կարճաժամկետ է և կապված հումքի ու շինարարական նյութերի դեպի աշխատանքային տեղամաս տեղափոխման հետ:
- **Շինարարական աշխատանքների իրականացման և շահագործման ընթացքում առկա անվտանգության հետ կապված խնդիրներ.** վերականգնված ճանապարհով երթևեկելու արագությունը կբարձրանա: Նախագիծը ներառում է վնասված բազրիքների վերանորոգում, ինչպես նաև նոր բազրիքների ու արգելափակոցների տեղադրում՝ վտանգավոր ճանաչված հատվածներում: Առաջարկված տարրերի շինարարության ժամանակ պատահարների վտանգը մեծ չի լինի, քանի դեռ կկիրառվեն անհրաժեշտ շինարարական նորմերը և անվտանգության միջոցառումները:

Ի հակադրություն նշված հնարավոր բացասական ազդեցությունների, ծրագիրը հիմնականում կարող է ունենալ սոցիալ-տնտեսական դրական արդյունք: Վերականգնվող ճանապարհահատվածների երկայնքով չորս համայնքներ են տեղակայված, որոնց բնակչության ընդհանուր թիվը կազմում է 10800 մարդ՝ ներառյալ մոտավորապես 5500 կին, որոնք ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն կշահեն նշված ճանապարհահատվածի վերականգնումից:

Առաջարկված ճանապարհի վերականգնումը կնպաստի շրջանի տնտեսության կայուն զարգացմանը: Վերականգնված ճանապարհի արդյունքում տրանսպորտային միջոցների շահագործման ծախսերը (ՏՆՇԾ) կնվազեն, ինչը նույնպես դրական ազդեցություն կունենա մեքենաների սեփականատերերի վրա:

Շինարարական աշխատանքների ժամանակ շրջանցիկ ճանապարհների համար հողի առգրավում կամ վերածրագծում տեղի չի ունենա: Վերաբնակեցման անհրաժեշտությունն նույնպես չի լինի:

Ամփոփելով, կարելի է ասել, որ առաջարկված ճանապարհահատվածի վերականգնումը կնվազեցնի տեղափոխման ծախսերը և կբարելավի սոցիալական ու տնտեսական ծառայությունների/ենթակառուցվածքների հասանելիությունը 4 համայնքներում բնակվող ավելի քան 10800 մարդու համար:

6. Ազդեցությունները մեղմացնող միջոցառումներ

- Ստանալ թույլտվություն Բնապահպանության նախարարությունից (ԲՊՆ) կամ, անհրաժեշտության դեպքում, այլ պետական/տարածքային մարմիններից քարհանքերի բացման և/կամ օգտագործման համար:
- Նոր քարհանքերի բացման, հողի մակերևութային շերտը պետք է հանվի և պահպանվի՝ շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո քարհանքերի և շինհրապարակների տարածքի բարեկարգման նպատակով օգտագործելու համար:
- Ստանալ թույլտվություն համապատասխան տեղական/տարածքային մարմիններից հանված նյութերի և շինարարական աղբի թափման համար:
- Նախատեսել թափոնների ժամանակավոր կուտակման համար տարածքներ, որոնք վնաս չեն հասցնի բուսական ծածկին և շրջակա միջավայրի այլ բաղադրիչներին:
- Ջառիթափերը ամրացնել բուսականության, խոտի կամ գաբիոնների միջոցով: Ջրային հոսքերում օգտագործել հատուկ տիղմային ցանցեր՝ ողողված նյութերի (ջրաբերուկների) տարածումը հոսանքն ի վար կանխելու նպատակով:
- Բետոնի մնացորդները, ապարների բեկորները և շինարարական աղբը տեղափոխել համաձայնեցված ուղիներով և կուտակել հատուկ աղբանոցներում/աղբի թափման վայրերում:
- Մշակել և համաձայնեցնել երթևեկության կառավարման պլան՝ երթևեկության հանգիստ հոսքը և, ինչպես բանվորների, այնպես էլ երթևեկության այլ մասնակիցների անվտանգությունը ապահովելու համար:
- Հունքի/շինարարական նյութերի տեղափոխման համար օգտագործել փակ/ծածկ ունեցող բեռնատար մեքենաներ:
- Նստեցնել շրջակա տարածքի փոշին՝ ջուր ցողալու միջոցով, հեռացնել ավելցուկային նյութերը և մաքրել շինարարական հրապարակները աշխատանքների ավարտից հետո:
- Շինարարական հրապարակներում առաջացող աղմուկը պետք է հասցվի նվազագույնի, հատկապես բնակելի տարածքներին, դպրոցներին մոտ գտնվող տարածքներում՝ աշխատանքների ժամանակացույց կազմելու միջոցով (օր. աշխատանքները կարող են իրականացվել ցերեկը, պետք է խուսափել աշխատելուց պիկային ժամերին և այլն): Տրանսպորտային միջոցները պետք է պարբերաբար ստուգվեն և սարքավորված լինեն ձայնախլացուցիչներով:

ՀԱՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ5-Ամասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիդա-Փշատավան ճանապարհի վերականգնում

- Գանապարհի վրա աշխատող բանվորները պետք է ունենան և օգտագործեն անվտանգության սարքավորումներ: Որոշ դեպքերում բանվորները համապատասխան ցուցումներ պետք է ստանան նավթամթերքի, քիմիկատների և այլ նյութերի հետ աշխատելու վերաբերյալ:
- Ձեռնարկել համապատասխան միջոցառումներ անցորդների ու տրանսպորտային բոլոր միջոցների անվտանգությունն ապահովելու համար (հիմնել պաշտպանիչ գոտիներ, շրջանցիկ ճանապարհներ և այլն): Տեղադրել անվտանգության համապատասխան տարրեր, ինչպիսիք են օրինակ՝ մետաղական բազրիքները, ճանապարհային նշանները և լուսանդրադարձիչները, ճանապարհային նշագծումը, արգելափակոցները և հեծանները, նախազգուշացնող լույսերը և այլն: Որոշ դեպքերում պետք է ներգրավել նաև դրոշակակիրների կամ երթևեկությունը կարգավորող վերահսկողների:
- Շինարարական և վերականգնման աշխատանքների ավարտից հետո վերականգնել լանդշաֆտը, այն բերելով իր նախնական տեսքին:
- Հողային աշխատանքների ժամանակ պատմամշակութային հուշարձաններ հայտնաբերելու դեպքում պետք է հնարավորինս արագ դադարեցնել աշխատանքները և դրա մասին տեղեկացնել Պատմամշակութային հուշարձանների պահպանության գործակալությանը:
- Գանապարհների վերականգնման գործողությունների վերաբերյալ իրականացնել հասարակական խորհրդատվություն՝ համագործակցելով ՀԱՃՏ ՊՈԱԿ-ի, ՀՄՀ-Հայաստան ՊՈԱԿ-ի և Բնապահպանական և սոցիալական գնահատման և վերահսկողության խորհրդատուի (ԲՄԳՎԽ) հետ:
- Շահագործման փուլում ջրահեռացման համակարգը պետք է պարբերաբար վերանորոգվի, ինչը կապահովի համակարգի պատշաճ աշխատանքը՝ կանխելով ջրհեղեղները և ջրի արտահոսքի և սառցակալման հետևանքով ճանապարհի կառուցվածքային վնասվածքների առաջացումը:
- Նախագիծը ներառում է վնասված բազրիքների վերանորոգում, ինչպես նաև նոր բազրիքների ու արգելապատերի տեղադրում՝ վտանգավոր ճանաչված հատվածներում: Գանապարհի շահագործման ժամանակ ճանապարհային ուստիկանությունը կարող է տեսչական հսկողություն և արագության չհայտարարված ստուգումներ իրականացնել:

7. Բնապահպանական կառավարում

7.1 Ինստիտուցիոնալ պարտավորություններ

Ընդհանուր առմամբ, առաջարկված մեղմացնող միջոցառումների իրականացման համար սահմանված պարտավորությունները կբաշխվեն հետևյալ կազմակերպությունների (մարմինների) միջև.

- **Իրականացնող մարմինը** պատասխանատու է միջոցառումների իրականացման համար: Նախագծման փուլում *իրականացնող մարմինը* (ՍՎԵՔՈ Ինթերնեշնլ և

ՀՄՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ5-Վմասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիդա-Փշատավան ճանապարհի վերականգնում

ճանապարհորդությունները) ինստիտուտ կոնսորցիումը) նախքան շինարարական աշխատանքների մրցույթի անցկացումը, պետք է ապահովի բոլոր անհրաժեշտ համաձայնությունների և թույլտվությունների (օր. ՇՄԱԳ եզրակացությունները, ջրի օգտագործման և արտահոսքի, հողի հանույթի, թափոնների և շինարարական աղբի թափման թույլտվությունները) ստացումը համապատասխան պետական և տեղական մարմիններից: Իրականացնող մարմինները (շինարարությունն իրականացնող կապալառուները) նախագծման փուլում պատասխանատու են ԲԿՊ-ով սահմանված մեղմացնող միջոցառումների իրականացման համար, ինչպես նաև շինարարական աշխատանքների հետ կապված բոլոր թույլտվությունների և համաձայնությունների (օր. շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում նոր պատմական/մշակութային/ հնէաբանական որևէ հուշարձանի հայտնաբերման դեպքում՝ Պատմամշակութային հուշարձանների պահպանման գործակալության հետ համաձայնեցում) ստացման համար՝ ՅՄԿ-ի Բնապահպանական ուղեցույցի և առնչվող ՀՀ բնապահպանական և սոցիալական օրենսդրության պահանջներին համաձայն:

-- **Հսկող մարմինը** պարտավոր է հսկել *իրականացնող մարմինների* գործունեությունը՝ այդ մարմինների կողմից պլանավորված մեղմացնող միջոցառումների իրականացումը ապահովելու նպատակով: «Հայաստանի ավտոմոբիլային ճանապարհների տնօրինություն» ՊՈԱԿ-ը (Հայավտոճան) պատասխանատու կլինի ԲԿՊ-ում նշված աշխատանքների ու միջոցառումների ժամանակին, ճիշտ և ապահով իրականացումը հսկելու համար: Հայավտոճանը պետք է երաշխավորի, որ բոլոր կապալառուները համապատասխան պետական և տեղական մարմիններից ստացել են բոլոր անհրաժեշտ համաձայնությունները և թույլտվությունները նախքան շինարարական աշխատանքների համար մրցույթ անցկացնելը: ՀՄՀ-Հայաստան ՊՈԱԿ-ը կարող է պահանջել, որ ստուգվի նման թույլտվությունների առկայությունը և դրանց վավերության ժամկետները, ինչպես նաև շինարարական փուլում ԲԿՊ-ում ներառված մեղմացնող և մոնիտորինգի միջոցառումների իրականացումը համաձայն ՀՄԿ-ի Բնապահպանական ուղեցույցի և համապատասխան ՀՀ բնապահպանական և սոցիալական օրենսդրության:

-- **Վերահսկող մարմինը** պատասխանատու է մեղմացնող միջոցառումների իրականացման և արդյունավետության աստիճանի վերահսկման և, անհրաժեշտության դեպքում, նաև ծրագրի իրականացման ուղղության ճշգրտման համար: Վերահսկող մարմինները պատասխանատու կլինեն բոլոր այն միջոցառումների ներառման համար, որոնք պահանջում են որևէ տեսակի մոնիտորինգ Հայավտոճանի, ՀՄՀ-Հայաստանի և սույն ծրագրի շրջանակներում նրանց հիմնական գործընկերների հետ՝ Բնապահպանության նախարարություն և նրա ստորաբաժանումների գործակալություններ (Բնապահպանության պետական տեսչություն և այլն), Առողջապահության նախարարություն (Սանիտարական հակահաճարակային պետական տեսչություն), Մշակույթի նախարարություն (Պատմամշակութային հուշարձանների պահպանման գործակալություն):

Բացի վերը նշված մարմիններից, ՀՄՀ-Հայաստանի կողմից վարձված Բնապահպանական և սոցիալական գնահատման ու վերահսկման խորհրդատուն (ԲՍԳՎԽ) պետք է հետևի

ՀՄՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ5-Ամասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիդա-Փշատավան ճանապարհի վերականգնում

ԳՖՎԾ-ի բոլոր աշխատանքների բնապահպանական և սոցիալական գործողություններին, որպեսզի ապահովվի բնապահպանական և սոցիալական վերլուծությունների, ՇՄԱԳ-ի, ԲԿՊ-ի և այլ համապատասխան հետազոտությունների ու գնահատումների պատշաճ իրականացումը պատասխանատու խորհրդատուների և այլ իրականացնողների կողմից՝ համաձայն նրանց պարտականությունների շրջանակների՝ Համաձայնագրի իրականացման ողջ ընթացքում:

Այս ճանապարհահատվածների վերականգնման համար մշակված ԲԿՊ-ն, որը ներառում է հնարավոր բացասական ազդեցությունները, մեղմացնող միջոցառումները, պատասխանատու մարմինները և ժամանակացույցը, ներկայացված է Հավելված Ա- ում բերված աղյուսակում:

7.2 Հաշվետվության ներկայացման ձևը և ժամանակացույցը

Շինարար Կապալառուն պարտավոր է հաշվետվություն ներկայացնել Հայավտոճանին՝ Հավելված Ա-ում ընդգրկված մեղմացնող միջոցառումների իրականացման վերաբերյալ: Ժամանակացույցի և հաշվետվության ձևի օրինակը ներկայացված է Հավելված Զ-ում: Այն օգտագործվելու է Կապալառուի կողմից եռմասյակը մեկ՝ միջոցառումների և մոնիտորինգի պլանի իրականացման պլանավորման և փաստաթղթային հիմնավորման համար:

7.3 Բյուջեն

Շինարարական աշխատանքների պայմանագրերի բյուջեն ներառում է բնապահպանական և սոցիալական մեղմացնող միջոցառումների իրականացման համար նախատեսված ծախսերը, քանի որ շինարար կապալառուի կողմից իրականացվելիք համապատասխան մեղմացնող միջոցառումները նույնպես ընդգրկված են Հավելված Ա-ի աղյուսակի մեջ: ՀՄՀ-Հայաստան ՊՈԱԿ-ը կվարձի վերահսկողի, որը պատասխանատու կլինի շինարարական աշխատանքների իրականացման ամենօրյա հսկողության համար: Բացի այդ, Հայավտոճանի համապատասխան ինժեներները և բնապահպանության մասնագետը պարբերական այցեր կկատարեն դեպի շինարարական հրապարակներ՝ աշխատանքների և համապատասխան մեղմացնող միջոցառումների ճիշտ իրականացումը ապահովելու համար:

8. Բնապահպանական հողվածների ներառումը շինարարական աշխատանքների պայմանագրերում

Շինարարական փուլում ծագող ազդեցությունների մեծ մասը հնարավոր կլինի մեղմացնել՝ շինարարական աշխատանքների պայմանագրերում ներառելով համապատասխան բնապահպանական հողվածները: Այդ հողվածները պետք է ընդգրկեն առնվազն հետևյալ դրույթները.

- Համապատասխանություն ազգային բնապահպանական ընդհանուր ուղեցույցներին;

- Համապատասխանություն ՀՄԿ-ի Բնապահպանական ուղեցույցներին և Գեներալային քաղաքականությանը¹; ինչպես նաև, անհրաժեշտության դեպքում, Համաշխարհային Բանկի հարկադիր վերաբնակեցման² մասին գործառնական քաղաքականությանը (ՀԲ ԳՔ 4.12);
- Շինարարական աղբի և ավելցուկային հողի պատշաճ հեռացում;
- Շինարարական հրապարակների տեղակայում;
- Աշխատանքների ավարտից հետո շինարարական հրապարակների տեղանքի մաքրում և բարեկարգում;
- Աշխատանքային անվտանգություն և առողջություն (Ծրագրի շրջանակներում աշխատող խորհրդատուները և կապալառուները պարտավոր են հետևել բոլոր այն օրենքներին և դրույթներին, որոնք վերահսկում են աշխատավայրերում անվտանգության և առողջության պահպանումը), և այլն:

Բացահայտված ազդեցություններին և դրանք մեղմացնող միջոցառումներին վերաբերող բնապահպանական հողվածների օրինակները, որոնք պետք է ընդգրկվեն շինարարական աշխատանքների պայմանագրերում ներկայացված են Հավելված Դ-ում:

¹ ՀՄԿ-ի Բնապահպանական ուղեցույցները և Գեներալային քաղաքականությունը. <http://www.mcc.gov>

² Համաշխարհային Բանկի հարկադիր վերաբնակեցման մասին գործառնական քաղաքականությունը ԳՔ 4.12: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/PROJECTS/EXTPOLICIES/EXTOPMANUAL/0,,contentMDK:20064610~pagePK:64141683~piPK:64141620~theSitePK:502184,00.html>

ՀԱՅ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

ՄՏ-Ամասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիդա-Փշատավան ճանապարհի վերականգնում

Հավելված Ա. Ազդեցությունների մեղմացման միջոցառումներ

Հնարավոր բացասական ազդեցություն	Բնապահպանական և սոցիալական մեղմացնող կամ վերահսկող միջոցառումներ	Իրականացնող կազմակերպություն	Հսկող կազմակերպությունը	Ծախսերի նախահաշիվը	Ժամանակը
Շինարարական աղբի/մնացորդների հնարավոր արտադրություն	Ստանալ համաձայնություն/ թույլտվություն Բնապահպանության նախարարությունից (ԲՊՆ) կամ համապատասխան պետական մարմիններից քարհանքերի բացման և/կամ օգտագործման համար:	Նախագծային ինստիտուտ	Հայավտոճան	Նվազագույն	Նախագծման փուլի ընթացքում, նախքան շինարարության համար մրցույթ անցկացնելը
	Ստանալ համաձայնություն/ թույլտվություն տարածքային համապատասխան մարմիններից շինարարական աղբի թափման համար:			Նվազագույն	
Փորված նյութերի և շինարարական աղբի ոչ ճիշտ թափման պատճառով ջրի և բնահողի աղտոտում	Տեղատարափ անձրևաջրերի համար պետք է նախագծվեն կառուցվածքներ՝ հաշվի առնելով ստորգետնյա ջրային հորիզոնների և մակերևութային ջրերի աղտոտման վտանգը:	Նախագծային ինստիտուտ	Հայավտոճան	Չկա	Նախագծման աշխատանքների ժամանակ
	Նախատեսել թափոնների ժամանակավոր կուտակման համար տարածքներ, որոնք վնաս չեն հասցնի բուսական ծածկին և շրջակա միջավայրի այլ բաղադրիչներին:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Նվազագույն, ներառված 1.5%-ում	Թույլտվություն ստանալուց հետո, շինարարական աշխատանքների ժամանակ
	Հեռացված հին ասֆալտը նախքան նորից օգտագործելը կամ պահեստավորելը պետք է ստուգվի արոմատիկ և թունավոր պոլիարոմատիկ ածխաջրածինների առկայության համար: Որպես այլընտրանք՝ այն ինչպես վտանգավոր թափոն կարող է վերամշակվել:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Կախված է անալիզի կատարման հաճախականությունից և որոշման ենթակա բաղադրիչների քանակից:	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ

ՀԱՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ5-Ամասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիդա-Փշատավան ճանապարհի վերականգնում

Հնարավոր բացասական ազդեցություն	Բնապահպանական և սոցիալական մեղմացնող կամ վերահսկող միջոցառումներ	Իրականացնող կազմակերպություն	Հսկող կազմակերպությունը	Ծախսերի նախահաշիվը	Ժամանակը
	Կազմակերպել թափոնների տեղափոխումն ու թափումը աղբակուտակման համար հատկացված հատուկ տեղամասերում և համաձայն սահմանված ընթացակարգերի:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Սովորաբար, մեկ մուշ բնահողի/ բիտումի մեջ յուղի, արոմատիկ և պոլիարոմատիկ բաղադրիչների ստուգման արժեքը մոտ 250 ԱՄՆ \$ է:	
Օդի ժամանակավոր աղտոտում (փոշի)՝ կապված շինարարական նյութերի տեղափոխման և բեռնատարների երթևեկության հետ	Երթևեկության կառավարման պլանի մշակում՝ երթևեկության հանգիստ հոսքը և բանվորների ու ընթացիկ երթևեկության անվտանգությունը ապահովելու համար:	Նախագծային ինստիտուտ	Հայավտոճան	Կապալառուի հետ կնքվող սովորական պայմանագրի մաս	Նախագծման աշխատանքների ժամանակ
	Շինարարական նյութերի տեղափոխման համար օգտագործել փակ/ծածկ ունեցող բեռնատարեր:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Նվազագույն, ներառված 1.5%	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ
	Մաքրել շրջակա տարածքը փոշուց ջրի շիթերով, հեռացնելով ավելաթողվածքները և մաքրելով շին.հրապարակները աշխատանքների ավարտից հետո:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Նվազագույն, ներառված 1.5%	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ
	Վտանգավոր նյութերի և փոշու հետ անմիջականորեն առնչվող բանվորները պետք է ապահովված լինեն անհրաժեշտ պաշտպանիչ պարագաներով:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Նվազագույն, ներառված 1.5%	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ

ՀԱՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ5-Ամասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիդա-Փշատավան ճանապարհի վերականգնում

Հնարավոր բացասական ազդեցություն	Բնապահպանական և սոցիալական մեղմացնող կամ վերահսկող միջոցառումներ	Իրականացնող կազմակերպություն	Հսկող կազմակերպությունը	Ծախսերի նախահաշիվը	Ժամանակը
Աղմուկից և ցնցումներից առաջացող անհարմարություններ	Ավարտել աշխատանքները սահմանված ժամանակին (օր. աշխատանքների ավարտը օրվա լույս ժամերին), և խուսափել աղմուկի ավելացումից ու պիկային ժամերի քանակից:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Նվազագույն	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ
	Կանոնավոր կերպով ստուգել տրանսպորտային միջոցների վիճակը:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Նվազագույն	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ
	Ուժեղ աղմուկի աղբյուրների հարևանությամբ աշխատող բանվորները պետք է ապահովված լինեն անհրաժեշտ պաշտպանիչ պարագաներով:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Կապալառուի հետ կնքվող սովորական պայմանագրի մաս	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ
Շինարարական աշխատանքների ընթացքում անվտանգության կանոնների ոչ ճիշտ պահպանման վտանգներ	Ճանապարհի վրա աշխատող բանվորները պետք է ունենան և օգտագործեն անվտանգության սարքավորումներ: Որոշ դեպքերում բանվորները համապատասխան ցուցումներ պետք է ստանան նավթամթերքի, քիմիկատների և այլնի հետ առնչվելու վերաբերյալ:	Նախագծային ինստիտուտ	Վերահսկող	Կապալառուի հետ կնքվող սովորական պայմանագրի մաս	Նախագծման աշխատանքների ժամանակ
	Ձեռնարկել համապատասխան պաշտպանիչ միջոցառումներ հետիոտների և ենթակետային բոլոր միջոցների անվտանգության ապահովման համար (հիմնել պաշտպանիչ գոտիներ, շրջանցիկ ճանապարհներ և այլն):	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Տես՝ Երթևեկության կառավարման պլանը	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ

ՀԱՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ5-Ամասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիղա-Փշատավան ճանապարհի վերականգնում

Հնարավոր բացասական ազդեցություն	Բնապահպանական և սոցիալական մեղմացնող կամ վերահսկող միջոցառումներ	Իրականացնող կազմակերպություն	Հսկող կազմակերպությունը	Ծախսերի նախահաշիվը	Ժամանակը
	Անվտանգության համապատասխան միջոցների տեղադրում, ինչպես օրինակ՝ մետաղական բազրիքներ, ճանապարհային նշաններ և լուսանդրադարձիչներ, ճանապարհային նշագծում, արգելափակոցներ և հեծաններ, նախագուշացնող լույսեր և այլն:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Կապալառուի հետ կնքվող սովորական պայմանագրի մաս	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ
Ազդեցությունը պատմամշակութային հուշարձանների վրա	Հողային աշխատանքների ժամանակ պատմամշակութային հուշարձաններ հայտնաբերելու ժամանակ հնարավորինս շուտ դադարեցնել աշխատանքները և դրա մասին տեղեկացնել Պատմամշակութային հուշարձանների պահպանության գործակալությանը:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող, Հայավտոճան	Շատ քանակարող է լինել, եթե անհրաժեշտ լինի աշխատանքները դադարեցնել	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ
Լանդշաֆտի դեգրադացիա և հողի էրոզիա:	Հողի վերցման/փորման համար վարելահողերը չպետք է օգտագործվեն: Եթե հողի վերին շերտը (30 սմ) անխուսափելիորեն պետք է հեռացվի, ապա այն պետք է պահվի և շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո նորից հետ լցվի:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Նվազագույն: Որպես պայմանագրի սովորական մաս ընդգրկված է 1.5%-ի մեջ	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ և հետո
	Մշակել միջոցառումներ զառիթափերը բուսականության, խոտի կամ գաբիոնների միջոցով ամրացնելու համար:	Նախագծային ինստիտուտ	Հայավտոճան	Նվազագույն, ներառված է նախագծման ծախսերի մեջ	Նախագծման աշխատանքների ժամանակ
	Մշակել արդյունավետ մեթոդներ հանված հողը տեղադրելու կամ հետ լցնելու համար:	Նախագծային ինստիտուտ	Հայավտոճան	Մասնագրերի մի մաս, որին պետք է հետևի Կապալառուն	Նախագծման աշխատանքների ժամանակ

ՀԱՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ5-Ամասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիղա-Փշատավան ճանապարհի վերականգնում

Հնարավոր բացասական ազդեցություն	Բնապահպանական և սոցիալական մեղմացնող կամ վերահսկող միջոցառումներ	Իրականացնող կազմակերպություն	Հսկող կազմակերպությունը	Ծախսերի նախահաշիվը	Ժամանակը
	Կուտակել հանված հողը և նյութերը միայն այդ նպատակով առանձնացված տարածքներում:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Նվազագույն. Պայմանագրի սովորական մաս	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ
	Շինարարական աշխատանքների ավարտից և քարհանքերի օգտագործումից հետո վերականգնել լանդշաֆտը բերելով այն իր հին տեսքին; վերականգնել բուսական ծածկը:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Ներառվում է 1.5%-ի մեջ	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ
	Բուսական ծածկի վերականգնման ժամանակ հաշվի առնել տվյալ լանդշաֆտին բնորոշ բույսերի տեսակների առանձնահատկությունները:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Ներառվում է 1.5%-ի մեջ	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ

ՀԱՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ5-Ամասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիդա-Փշատավան ճանապարհի վերականգնում

Հավելված Բ. Մոնիտորինգի պլան

Փուլ	Ի՞նչ պարամետրեր պետք է վերահսկվեն	Որտե՞ղ պետք է վերահսկվեն	Ինչպե՞ս պետք է վերահսկվեն / պահանջվող սարքավորումը	Ե՞րբ պետք է վերահսկվեն (ստուգումների հաճախականությունը կամ անընդհատ)	Արժեքը	Վերահսկող մարմինը
Նախագծման	<i>Երթևեկության անվտանգություն</i>	Նախագծող խորհրդատուի մոտ	Նախագծային և երթևեկության պարամետրեր	Նախագծման ժամանակ	Նվազագույն լրացուցիչ ծախսեր նախագծման համար	Հայավտոճան
	<i>Մատչելիություն</i>	Նախագծող խորհրդատուի մոտ	Նախագծային և երթևեկության պարամետրեր	Նախագծման ժամանակ	Նվազագույն լրացուցիչ ծախսեր նախագծման համար	Հայավտոճան
	<i>Նյութերի հանում և կուտակատեղեր</i>	Նախագծող խորհրդատուի մոտ	Պատասխանատու մարմիններից ստացված թույլտվություններ	Նախագծման ժամանակ	Նվազագույն լրացուցիչ ծախսեր նախագծման համար	Հայավտոճան
Շինարարական	<i>Բնահողի էրոզիա</i>	Նոր անտառահատման տեղերում և զառիթափերում	Հետազոտություններ տեխնիկական տեղեկություններ հողի մասին	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ և հետո	Նվազագույն լրացուցիչ շինարարական ծախսեր	Բնապահպանության նախարարություն
	<i>Ջրի աղտոտում</i>	Ջրամբարներում, հիմնականում կամուրջների վերականգնման տեղամասերում	Ջրի մոնիթինգի հետազոտում և անալիզ	Նախքան շինարարությունը սկսելը և շինարարության ընթացքում	~200\$/մնուշը	Բնապահպանության նախարարություն
	<i>Ստորգետնյա ջրերի աղտոտում ձրի և հողի որակ (կախված կոշտ մասնիկներ, յուղեր, ջրածնային ցուցիչ)</i>	Ջրհորներում՝ աշխատանքային տեղամասին մոտ	Լաբորատոր անալիզ	Նախքան շինարարությունը սկսելը և շինարարության ու շահագործման ընթացքում	~200\$/մնուշը	Բնապահպանության նախարարություն

ՀԱԳ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ5-Ամասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիղա-Փշատավան ճանապարհի վերականգնում

Փուլ	Ի՞նչ պարամետրեր պետք է վերահսկվեն	Որտե՞ղ պետք է վերահսկվեն	Ինչպե՞ս պետք է վերահսկվեն / պահանջվող սարքավորումը	Ե՞րբ պետք է վերահսկվեն (ստուգումների հաճախականությունը կամ անընդհատ)	Արժեքը	Վերահսկող մարմինը
	<i>Օդի աղտոտում/վոշի</i>	Աշխատանքային տեղամասում	Չետագոտում	Չողային և ասֆալտի աշխատանքների ժամանակ: 2 ամիսը մեկ; չհայտարարված	Նվազագույն լրացուցիչ շինարարական ծախսեր	Բնապահպանության նախարարություն
	<i>Աղմուկ</i>	Աշխատանքային տեղամասում	Աղմուկի աստիճանի ստուգումը (դԲ); սարքեր	Չողային, պայթեցման և ասֆալտի աշխատանքների ժամանակ: Բողոքների դեպքում	Նվազագույն լրացուցիչ շինարարական ծախսեր	Բնապահպանության նախարարություն
	<i>Էկոռեսուրսների պահպանություն</i>	Աշխատանքային տեղամասում	Չետագոտում	Օգտագործված տարածքները հատելիս և վերականգնելիս	Նվազագույն լրացուցիչ շինարարական ծախսեր	Չայավտոճան
	<i>Չաղորդակցություն և տեղափոխություններ</i>	Աշխատանքային տեղամասում	Չետագոտում	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ	Նվազագույն լրացուցիչ շինարարական ծախսեր	Չայավտոճան
	<i>Պատահարներ՝ վտանգավոր նյութերի առկայությանը</i>	Տեղում	Պատահարի վերաբերյալ հաշվետվություն	Պատահարների ժամանակ	Կարող է առաջ բերել մեծ ծախսեր փոխհատուցման համար	Բնապահպանության նախարարություն
	<i>Տրանսպորտային միջոցների և հետիոտների անվտանգություն</i>	Աշխատանքային տեղամասերում և դրանց մոտակայքում	Ստուգումներ տեսանելիության և ճշտության վերաբերյալ	Ամիսը մեկ անգամ երեկոյան	Նվազագույն	Կապալառու; վերահսկող, ինժեներ
	<i>Աշխատակազմի անվտանգություն (պաշտպանիչ սարքավորումներ; շրջանցիկ երթևեկության կազմակերպում)</i>	Աշխատանքային տեղամասում	Չետագոտում	Չհայտարարված ստուգումներ աշխատանքի ժամանակ	Նվազագույն լրացուցիչ շինարարական ծախսեր	Ինժեներ-վերահսկող, Շրջակա միջավայրի և ջրերի տարածքային տեսչություն

ՉԱՉ-Չայատան Օրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ5-Ամասիա-Նալբանդյան-Չանֆիդա-Փշատավան ճանապարհի վերականգնում

Փուլ	Ի՞նչ պարամետրեր պետք է վերահսկվեն	Որտե՞ղ պետք է վերահսկվեն	Ինչպե՞ս պետք է վերահսկվեն / պահանջվող սարքավորումը	Ե՞րբ պետք է վերահսկվեն (ստուգումների հաճախականությունը կամ անընդհատ)	Արժեքը	Վերահսկող մարմինը
	<i>Բանվորների համար ճամբարների և տեղանասի պայմաններ</i>	ճամբարում՝ շինարարական աշխատանքների ժամանակ	Չետազոտում	Գործող դրույթներին համապատասխան	Նվազագույն լրացուցիչ շինարարական ծախսեր	Ինժեներ-վերահսկող, Շրջակա միջավայրի և ջրերի տարածքային տեսչություն
Շահագործման	<i>Պատահարներ՝ վտանգավոր նյութերի առկայությամբ</i>	Տեղում	Պատահարի վերաբերյալ հաշվետվություն	Անմիջապես պատահարից հետո	Կարող է առաջ բերել մեծ ծախսեր փոխհատուցման համար	Հայավտոճան / Բնապահպանության նախարարություն
	<i>Ջրահեռացման համակարգի տեխնիկական սպասարկում</i>	Տեղում	Չետազոտում	Անհրաժեշտության դեպքում	Ընթացիկ տեխնիկական սպասարկում	Հայավտոճան

ՀԱՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ5-Ամասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիղա-Փշատավան ճանապարհի վերականգնում

Հավելված Գ. Գնահատման 1 և 2 ձևերն ամբողջ հատվածի համար

ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ԾԱՆԱՊՈՐՏՆԵՐԻ ԲՆԱՊԱՊԱՆԱԿԱՆ ԱՏՈՒԳԱԹԵՐԹԻԿ

Ձև 1

Բաղադրամաս I, Կապ 15, հատված 1

Կապի անվանումը/Տեղադրությունը **Մ5-Ամասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիդա-Փշատական Ամաթիլը. 2.12.06թ.**

	Յուրաքանչյուր էկոլոգիական խնդրի/ազդեցության համար սյունակներից որևէ մեկում դնել խաչ (X)	Դրական ազդեցություն		Ոչ մի հնարավոր ազդեցություն	Բացասական ազդեցություն		Ավելի շատ տեղեկություն է անհրաժեշտ	Մեկնաբանություններ
		Շատ հավանական/Զգալի	Հնարավոր/Անշան		Շատ հավանական/Զգալի	Հնարավոր/Անշան		
	Խնդիր/Ազդեցություն	Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	
Էկոլոգիական	1.1 Պահպանվող տարածքներ			X				Ճանապարհի մակերևույթի և առուների վերականգնում
	1.2 Չկնոթսարաններ, ջրային օրգանիզմների էկոլոգիա			X				- " -
	1.3 Ճահճուտներ					X		Անցնում է ճահճապատ տարածքներով: Ծրագրի և լայնության փոփոխություն չկա:
	1.4 Անտառներ			X				Ճանապարհի մակերևույթի և առուների վերականգնում
	1.5 Հազվագյուտ, ոչնչացող տարատեսակներ			X				- " -
	1.6 Կենդանիների միգրացիա			X				- " -
	1.7 Բնական արտադրություն			X				- " -
Ֆիզիկական	2.1 Ողողամաշում և/կամ տիղմակալում		(X)			X		Լավ ցամաքեցված հարթավայրեր
	2.2 Տեղանքի ողողում		(X)			X		Նոր ջրատար խողովակներ և առուներ
	2.3 Ջրանցքի կառուցվածքի փոփոխություն			X				Չկա
	2.4 Սողանքներ			X				Հարթ գյուղատնտեսական հողեր
	2.5 Փոշի/աղտոտում		(X)			X		Հիմնականում գյուղական տարածքներ
	2.6 Աղմուկ		(X)			X		Հիմնականում գյուղական տարածքներ
Սոցիալ-տնտեսական	3.1 Բնակչության թվի փոփոխություն		(X)			X		Ավելի լավ հաղորդակցություն
	3.2 Եկամուտներ & հարմարություններ		(X)			X		- " -
	3.3 Հողերի առգրավում/ ծառահատում			X				Ծրագրի փոփոխություն չկա
	3.4 Վերաբնակեցում կամ տեղահանում			X				- " -
	3.5 Գենդերային ազդեցություն		(X)			X		Ավելի լավ հասարակական կապեր և շուկաների հասնելու հնարավորություն:
	3.6 Խոցելի խմբեր		(X)			X		Ավելի լավ մայթեր բնակավայրերում:
	3.7 Տարածաշրջանային ազդեցություններ		(X)			X		Ավելի լավ հաղորդակցություն
	3.8 Սշակութային արժեքներ			X				Ազդեցության չեն ենթարկվել
	3.9 Ուրբանիզացման խնդիրներ			X				Չկա
	3.10 Առողջապահություն		(X)			X		Առողջապահական հաստատություններ հասնելու հնարավորությունը ավելի լավն է:
	3.11 Հանգիստը			X				Հանգստի գոտի չկա
Ընդհանուր ազդեցություններ			(X)					
<i>Խաչերի քանակը:</i>			11	13		11		

Նշում. Ճանապարհի վերականգնման արդյունքում շրջակա միջավայրի վրա/սոցիալական ազդեցություն-ները նշված են x-ով, ԲԿՊ պատշաճ և ժամանակին իրականացման դեպքում՝ նշված են (x)-ով:

Փորձագետի անունը/պաշտոնը՝

Քրիստեր Օսբերգ/Թիմի ղեկավար

Ծրագրի անվանումը. «Գյուղական ճանապարհների վերականգնման ենթաճրագրի ճանապարհների տեխնիկատնտեսական ուսումնասիրություն և նախագծում»

Մարզ. **Արմավիր** Շրջանը. **Արմավիր** Բաղադրամաս No: I Կապ No: 15, Մ5-Ամասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիդա- Փշտավան

Կմ	Տեղադրությունը/ Յոթի օգտագործումը	Շին.օբյեկտի վրա հնարավոր ուղղակի ներգործություն/ազդեցություն						Հետազոտումներ			Նշումներ
		Պաշտպան-վող տարած.	Չկնորսա-րաններ/ջր.հոսքեր	Ծառեր	Մշակու-թային ռեսուրս-ներ	ճահճուտ-ներ	Տներ/վարելա-հողեր	Ողողամաշում, տիղմակալում, տեղանքի ողողում	Հարակից տներ/խանութներ	Բնական արդյունա-բերություն	
0+000 – 0+500	Հարթ խոտածածկ հողեր										
0+500 - 1+500	Արտոսավայրեր և մշակովի հողեր										Առումներում հանդիպում են թփեր
1+500- 2+200	Ազատ գյուղա-տնտեսական հողեր՝ որոշ մրգատու ծառերով										Բնապահպանական խնդիրներ չկան: Առումների մեջ և շուրջը հանդիպում են իրարից հեռու աճող թփեր և փոքր ծառեր
2+200 – 2+900	Գյուղ Ամասիա								X		Բավական ուղիղ և լայն գյուղի ճանապարհ
2+900- 3+500	Ամասիա գյուղի ծայրամասը						X				Գյուղական ճանապարհ և վարելահողեր
3+500- 4+300	Գյուղական լանդշաֆտ, մշակովի հողեր										Առումներում հանդիպում են որոշ թփեր
4+300- 6+700	Գյուղ Նալբանդյան						X		X		Գյուղական ճանապարհ ինչպես գյուղի ներսում, այնպես էլ ծայրամասերում
6+700- 8+900	ճահճապատ տարածքներ՝ մշակովի հողերի հետ միասին					X					Լանդշաֆտը կազմված է մրգատու այգիներից և ճահճուտներից
8+900- 10+600	Գյուղ Ջանֆիդա						X		X		Գյուղական ճանապարհ ինչպես գյուղի ներսում, այնպես էլ ծայրամասերում
10+600- 12+900	Գյուղական լանդ-շաֆտ, մշակովի հողեր										Առումներում հանդիպում են որոշ թփեր
12+900- 14+450	գյուղ Փշտավան						X		X		Գյուղական ճանապարհ ինչպես գյուղի ներսում, այնպես էլ ծայրամասերում

Հետազոտողի անունը/պաշտոնը՝

Քրիստեր Օսբերգ

Ամսաթիվը. 2/12 - 06թ.

Նշում. ճանապարհի վերականգնման արդյունքում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունը կլինի միայն մաքրված առումները: Գյուղերի մեջ հողերի առգրավման անհրաժեշտություն չկա:

Հավելված Դ. Շինարարական աշխատանքների պայմանագրերում ընդգրկված բնապահպանական օրինակելի հոդվածներ

Հոդված 1. Շին. հրապարակի տեղաբաշխում

- Շինարար Կապալառուն պետք է ներկայացնի աշխատանքային տեղամասը տեսչական ստուգման և սահմանի ստեղծվելիք հարմարությունները:
- Շինարար Կապալառուն պետք է սահմանափակի ընտրված տեղամասի շրջակա միջավայրին և դրա անմիջական հարևանությամբ բնակվողներին հասցվող վնասը, ինչպես նաև կերևույթի վրա (բուսականությունից տեղանքի մաքրումը, ջրային հոսքերը և թափոնների պահուստավորումը), այնպես էլ ընդերքում (ներթափանցում դեպի ստորգետնյա ջրեր և աղտոտում):
- Շինարար Կապալառուն աշխատանքների ավարտից հետո պետք է իրականացնի բոլոր անհրաժեշտ միջոցառումները՝ տեղամասը իր նախկին վիճակին բերելու համար: Վերահսկող-ինժեները/Յայավտոճանի բնապահպանության մասնագետը կկազմեն տեղեկանք/հաշվետվություն, որում կնշվի տեղամասի վերականգնման մասին՝ նախքան դրա պաշտոնական ընդունումը:

Հոդված 2. Հանքանյութերի մատակարարման նախապատրաստում

- Շինարար Կապալառուն հումքի կուտակման ընթացքում պետք է պահպանի ծառերը և բուսականությունը:
- Շինարար Կապալառուն պետք է հեռացնի և պահի հանքավայրերի հողի վերին պտղաբեր շերտը՝ հետագայում շինարական հրապարակների տարածքի բարեկարգման համար:
- Շինարար Կապալառուն պետք է հավասարեցնի շերտավոր նյութերը, ջրի ներթափանցմանը նպաստելու և բնական կանաչապատումը հնարավոր դարձնելու համար:
- Շինարար Կապալառուն պետք է վերականգնի առուների բնական հոսքը իրենց նախնական հունով:
- Շինարար Կապալառուն պետք է վերացնի տեղամասի վնասված մասերը՝ մեծ ժայռաբեկորները մանրացնելու և հեռացնելու միջոցով:
- Շինարար Կապալառուն պետք է կառուցի արտահոսքն ապահովող առուներ և պահպանի մոտեցնող տեղերը, եթե քարհանքը պիտանի է օգտագործել որպես ջրի աղբյուր՝ ընտանի կենդանիների կամ բնակիչների համար:
- Շինարար Կապալառուն աշխատանքների ավարտից հետո պետք է իր սեփական միջոցների հաշվին վերականգնի/բարեկարգի շինարարական հրապարակին հարող տարածքը: Վերահսկող-ինժեները/Յայավտոճանի բնապահպանության մասնագետը կկազմեն տեղեկանք/հաշվետվություն, որը կհաստատի տեղամասի վերականգնման աշխատանքների ամբողջականացումը:

Հոդված 3. Ծառատունկ

- Շինարար Կապալառուն պետք է ծառեր տնկի (եթե նախագծով նախատեսված է) վերահսկող-ինժեները/Յայավտոճանի բնապահպանության մասնագետի կողմից սահմանված հատվածներում, ապահովի համապատասխան պաշտպանությունը (կավե աղյուսապատեր, ցանկապատեր և այլն), պահանջվող ջրի մատակարարումը և, անհրաժեշտության դեպքում, անկենդան ծառերը փոխարինի նորերով:

Հավելված Ե. Պատահարի վերաբերյալ հաշվետվության ձև

Մ5-Ամասիա-Նալբանդյան-Ջանֆիդա-Փշատավան ճանապարհի վերականգնում

ԿՄ 0+000 – ԿՄ 14+450

1	Ամսաթիվ	
2	Ճանապարհ/Կապ	
3	Տեղակայություն	
4	Շին. Կապալառու/ ճանապարհի ղեկավար	
5	Մարզ (շրջան)	
6	Պատահարի տեսակ	
7	Ուժգնության աստիճան	☐ Բարձր ☐ Միջին ☐ Թույլ
8	Ում կողմից է զեկուցված	
9	Պատահարի հիմնական պատճառի նկարագրություն	
10	Ձեռնարկված ուղղիչ գործողություններ	
11	Ձեռնարկվող ուղղիչ գործողություններ	
12	Կրկնությունը կանխելու համար ձեռնարկվող գործողություններ	
13	Ուղղիչ գործողություններ իրականացնող	
14	Ում կողմից է վերացվել	
15	Վերացման ամսաթիվ	
16	Ներգրավված անձ	
17	Ներգրավված տեխնիկա	
18	Ներգրավված Կապալառու/ Ենթակապալառու	
19	Ներգրավված երրորդ կողմ	
20	Համապատասխան լուսանկար – Կցված է	<i>Լուսանկարները համապատասխան նկարագրություններով պետք է ներկայացվեն որպես Պատահարի վերաբերյալ հաշվետվության Հավելված</i>

Միայն Հայավտոճանի/ՀՄԳ-Հայաստան ՊՈԱԿ-ի օգտագործման համար

Ամսաթիվ	
Ում կողմից է ստացվել	
Ընդունած որոշում/ կատարած գործողություն:	

Հավելված Զ. Ժամանակացույցի և հաշվետվության ներկայացման ձև

Գործողություն	Տարի 1				Տարի 2			
	Եռ. 1	Եռ. 2	Եռ. 3	Եռ. 4	Եռ. 1	Եռ. 2	Եռ. 3	Եռ. 4
Մեղմացնող միջոցառումներ ա. Նստվածքների հսկում բ. ----- գ. այլ	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Վերահսկում ա. ----- բ. ----- գ. այլ								